

EELHINNANG

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 6¹ lg 3 järgi annab Keskkonnaamet eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust.

KeHJS § 6 lg 2 kohaselt, kui kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lg 2 p 18 nimetatud tegevuste hulka, peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 6 lg 2 nimetatud tegevusvaldkondade täpsustatud loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (*määrus nr 224*).

Käesoleval juhul peab otsustaja, st käesolevas keskkonnaloa menetluses Keskkonnaamet, andma eelhinnangu selle kohta, kas RANNAKALURITE SELTS TOPU (registrikood 80071287, Lääne maakond, Haapsalu linn, Kiviküla, Topu sadam, 90433, *taotleja*) kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju. Eelhinnang tuleb anda määrus nr 224 § 11 p-i 1 ja 7² ning § 15 p-i 8 alusel: planeeritakse vee erikasutust sadamarajatise laiendamisel, süvendamise maht on üle 500 m³, lisaks kattub tegevus osati kaitstava alaga.

Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

Eelhindamine teostatakse olemasolevate andmete põhjal ilma lisauuringuteta. Kavandatava tegevuse korral on eelhindamisel võetud aluseks:

1. Taotlust nr [T-KL/1030589-4](https://geoportaal.maaamet.ee/) ja KeHJS § 6¹ lg 1 kohast teavet;
2. Maa- ja Ruumiameti kaardiserver <https://geoportaal.maaamet.ee/>;
3. Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) andmed;
4. Registrite ja Infosüsteemide Keskuse e-äriregister <http://www.rik.ee/et/e-arieregister> ;
5. e-kinnistusraamat <http://www.rik.ee/et/e-kinnistusraamat>;
6. Topu sadama muulide ja basseini rekonstrueerimise eelprojekt¹ (*eelprojekt*, taotluse lisa 3).

1. Kavandatav tegevus

1.1. Tegevuse iseloom ja maht

RANNAKALURITE SELTS TOPU taotleb vee erikasutuse keskkonnaluba (*keskkonnaluba*). Keskkonnaluba taotletakse vee erikasutuseks Topu sadamaga (Topu sadam, Kiviküla, Haapsalu linn, Lääne maakond, kü 67401:006:1600, *sadama kinnistu*) piirneval merealal sadamabasseini hooldussüvendamisel, sadamabasseini laiendamisel, ujuvkai paigaldamisel, slipikoha rekonstrueerimisel kasutusmugavuse suurendamiseks (kalde ja nurga korrigeerimine) ja süvendatud pinnasest piirdevalli (põhjamuul, lõunamuul) laiendamisel tormikindluse suurendamiseks. Taotluse kohaselt kavandatakse järgnevat vee erikasutust (vt joonis 1):

- Süvendamine mahus 2800 m³;

¹ MareTerra OÜ, töö nr 2522. Eelprojekt „Topu sadama muulide ja basseini rekonstrueerimise“.

- Pinnase paigutamine veekogu põhja mahus 1120 m³: 900 m³ põhjamuuli laiendamisel ja lõunamuuli rekonstrueerimisel ning 220 m³ ajutise tammi rajamisel;
- Kaldajoone muutmine (maanina eemaldamine mahus ca 1300 m³).

Slipi rekonstrueerimisel kasutatakse olemasoleva slipi plaati, uusi materjale ei lisata.

Joonis 1. Kavandatavate tööde piirkond on tähistatud rohelisega².

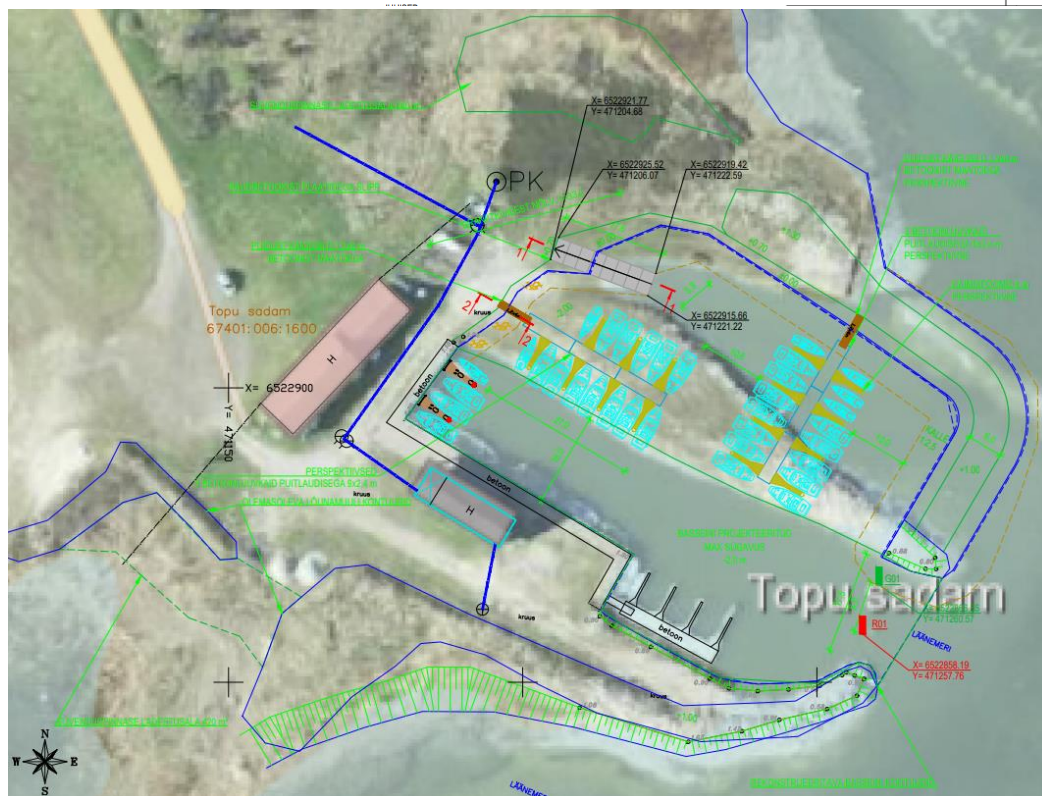
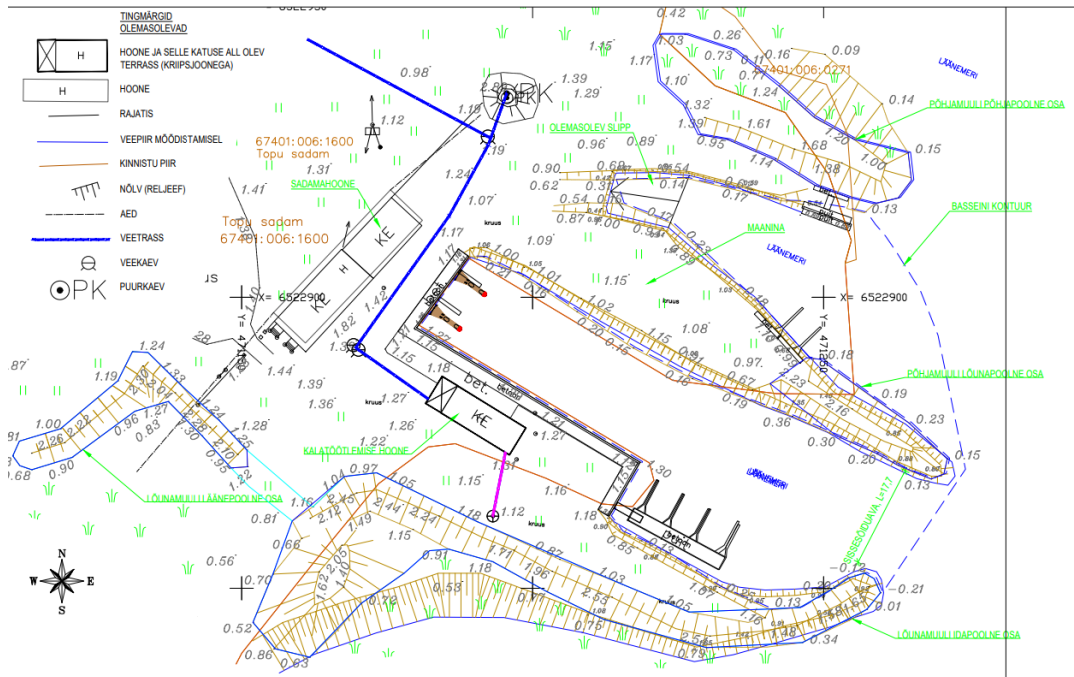
Sadamabasseinis oleva maanina eemaldamisel tekkiv pinnas paigutatakse olemasolevale pinnasevallile (pikendatakse põhjamuuli, korrastatakse lõunamuuli) ja rajatakse tööde aegne ajutine tamm. Sadamabassein pumbatakse tühjaks ja seejärel tehakse lõplik hooldussüvendamine ja sadamabasseini laiendamine. Seega toimuvad tööd nõ kuivalt. Väljavõetavat pinnast kasutatakse maapinna tõstmiseks sadamast kagus, kirdes, edela ja lääneosas. Lõunamuulil uuendatakse saadud materjaliga muuli harja ja külgede profiili, mis on aastate jooksul keskkonna mõjul ebaühtlaseks vajunud.

Taotluse kohaselt on olemasolevad rajatised kantud ehitisregistrisse (*EHR*) ning on kavas nende laiendamine/rekonstrueerimine (vt joonis 2) järgnevas mahus:

- sadamabassein (*EHR* kood 221501207), 3200 m² ja 6400 m³ soovitakse laiendada, uuendatud sadamabassein on 4430 m² ja 8400 m³. Suurenemine 24 %.

² Keskkonnalaosa muutmise taotlus nr T-KL/1030589-3.

- Topu sadama Põhjamuuli (EHR kood 221500018) pindala ja mahu muutumine (olemasolev 771 m²; 2600 m³) -> (rekonstrueeritud 1020 m²; 3400 m³) jääb alla ühe kolmandiku olemasolevast.
- Topu sadama Lõunamuuli (EHR kood 221499994) pindala ja mahu muutumine (olemasolev 1368 m²; 4900 m³) -> (rekonstrueeritud 1800 m²; 5400 m³) jääb alla ühe kolmandiku olemasolevast.
- slipp (EHR kood 220644085), rekonstrueerimine (asukoht ja maht ei muutu).

Joonis 2. Eelprojektis toodud olemasolevad rajatised (ülal) ja rajatiste laienamine (all).

Vee erikasutust kavandatakse veekogus Topu laht (VEE3318000). Tööd kavandatakse esimesel võimalusel väljaspool kalade aktiivset kude- ja rändeage ja lindude pesitsusaega. Taotluse kohaselt on tööde kestvus ca 2-3 nädalat. Keskkonnaluba taotletakse kehtivusega kuni 31.12.2028.

1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Eesti üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“³ kohaselt, on tõhus ja kestlik merealade kasutamine riigile oluline. Kogu Eesti rannikul tuleb välja arendada riigi seisukohalt optimaalne väikesadamate kett, mis seob saared mandriga ja edendab turismialaseid otsesidemeid välisriikidega, aidates kindlustada saarte ja rannikualade majanduslikku baasi. Väikesadamate arendamisel on otstarbekas ühildada erinevad kasutusotstarbed (kalandus, turism, rekreatsioon jne). Väikesadamate haakuvus tagamaal pakutavate teenustega tekitab sünergia, mis parandab turismi arenguvõimalusi. Väga tähtis on tagada hea ligipääs väikesadamatele – nii merel kui ka siseveekogudes. Kavandatav tegevus on kooskõlas Eesti üleriigilise planeeringuga „Eesti 2030+“.

Eesti mereala planeeringu⁴ kohaselt on Eesti rannikumeri enamasti madal ja ohtuderohke. Ranniku sobivaimad sadamakohad on juba kasutusel, looduslikult ebasoodne sadamakoht tähendab suuri kulusid. Sellest tulenevalt on mõistlik investeerida olemasolevatesse sadamatesse. Kavandatav tegevus on kooskõlas Eesti mereala planeeringuga.

HELCOMI soovitusel tuleks esmalt vaadata, kas süvendamisel saadud setteid on võimalik kasutada kasulikult randade kulutuse takistamiseks, üleujutusohu vähendamiseks vms otstarbel⁵. Käesolevalt kasutatakse pinnast sadama infrastruktuuri korrastamiseks ja kaitsmiseks. Kavandatav tegevus on kooskõlas HELCOM soovitustega.

Haapsalu linna üldplaneering 2030+⁶ on kehtestatud Haapsalu Linnavolikogu 27.09.2024 otsusega nr 162. Üldplaneeringu kohaselt tuleb tagada sadama maa-alade mitmekülgne kasutus, muuhulgas külaliste teenindamine, võimalused aluste hoidmiseks ja remondiks, teenused ranna- või harrastuskaluritele, jahtide jm aluste teenindamiseks. Haapsalu väikesadamaid on vaja lähiajal laiendada või pakkuda olemasolevatele teenustele lisateenuseid, sh näiteks hoiukohad alustele, majutusteenus vms. Selle tagamiseks on üldplaneeringuga kavandatud väikesadamate maa-alale, sh ka Topu sadamale sadama maa-ala juhtotstarve. Üldplaneeringu kohaselt on olemasoleva sadamana ära toodud Topu sadam. Kavandatav tegevus on kooskõlas ÜP-ga.

Kavandatava tegevuse maa-alal ühtegi detailplaneeringut (DP) kehtestatud ei ole.

Vastavalt looduskaitseseadus (LKS) § 5 lg 2 nimetatakse Läänemere kallast rannaks. Mere rannal on määratud ehituskeeluvöönd ning ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste

³ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368. Kättesaadav: <https://planeerimine.ee/ruumiline-planeerimine/yrp/>.

⁴ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 146. Kättesaadav: <https://riigiplaneering.ee/mereala-planeeringud/uleriigiline-mereala-planeering>.

⁵ HELCOM süvendamise ja kaadamise juhend, 2024. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf>.

⁶ Skepast&Puhkim OÜ, 2023. Haapsalu linna üldplaneering 2030+. Töö nr 2019_0047. Kättesaadav: <https://gis.haapsalu.ee/YP/?dlg=Planeeringu-dokumendid>.

ehitamine keelatud (LKS § 38 lg 3), välja arvatud LKS § 38 lg-s 4-6 toodud ehituskeeluvööndi erisuste osas.

Paadisilla all on võimalik käsitleda ka ujuvkaid. Hooldussüvendus on tegevus, mis ei vaja eraldi detailplaneeringut (ehitusseadustiku (EhS) § 12 lg 2, planeerimisseadus § 125, LKS § 38 lg 5 p 2). EhS § 104 lg 3 kohaselt ei kohaldata EhS ptk 12 sätteid veekogu süvendamisele. Eelviidatud säte välistab EhS ptk 12 kohaldamisalast ehitised, millele ei kohaldata ehituseadustikku tervikuna (EhS seletuskiri 555 SE). Seega ei ole süvendamine (ilma ehitist rajamata) EhS mõttes tegevus, mis vajaks detailplaneeringut. Lisaks kavandatakse käesoleval juhul olemasoleva sadamabasseini ja põhjamuuli laiendamist ning lõunamuuli rekonstrueerimist (mahus alla 1/3 nende algsest mahus, vt ptk 1.1. joonis 2). Slipi rekonstrueerimisel selle maht ega asukoht ei muutu. Ei kavandata uute rajatiste püstitamist, mis vajaksid DP kehtestamist.

Seega, kavandataval tegevusel puudub vastuolu kehtivate õigusaktide ja planeerimisdokumentidega.

1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Vee erikasutustööde käigus ei kasutata ressursina maad, mulda, pinnast, maavara, vett ega loomastikku ja taimestikku. Vee erikasutustööde alal meres ei esine loodusvarasid kasutataval kujul (kasutatud Maa- ja Ruumiameti geoportaali andmeid). Süvendatavaks pinnaseks on savi (85%), kruus (10%), muda (5%).

Süvendustööd on kavandatud Läänemerre Eesti merealale (VEE3000000) Väinamerele (VEE3300000) Topu lahele (VEE3318000). Eesti sisemeri on avalik veekogu, mis kuulub riigile (veeseadus, VeeS, § 23 lg-d 1 ja 2).

1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakulud on seotud vee erikasutustöödeks ja pinnase planeerimiseks kasutatava tehnika kasutamisega. Kasutatav tehnika - kopp-ekskavaator, kopp-laadur, veok või traktoriga haagis pinnase teisaldamiseks. Energiakasutust on võimalik viia miinimumini kasutades töödeks sobivaimat tehnikat.

1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Kavandatava tegevusega ei kaasne eeldatavalt heiteid pinnasesse, valgus-, soojus-, kiirgus- ning lõhnareostust.

1.5.1. Heited vette

Olemasoleva teabe kohaselt satub süvendamisel vette hinnanguliselt 4 -10 % süvendatava pinnase kogumahust. Heljumipilve levik sõltub paljudest teguritest, millest tähtsamad on hoovuse liikumiskiirus, tuule kiirus ja vette sattuvate pinnaseosakeste füüsilised omadused – kiiremini settuvad raskemad osakesed, settimine on kiirem tuulevaikse ilmaga⁷. Pärast tööde

⁷ Corson OÜ, 2012. Vanasadama uue, e (ida) kruisikarajamise keskkonnamõju hindamise aruanne. Kättesaadav: <https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/01/Vanasadama-uue-kruisikarajamise-KHM-aruanne.pdf>.

lõppu langeb heljumi sisaldus vees kiiresti⁸. Väga suurte süvendustööde korral (ca miljon m³) on esialgne olukord taastunud kahe nädala jooksul, väiksemamahuliste tööde korral (ca 10 tuhat m³) on juba kahe tunni jooksul. Konservatiivsete mudelduste kohaselt võib heljum kanduda kuni 400 m kaugusele, kuid juba 200 m kaugusel on heljumi kontsentratsioon (sisaldus ca 5 mg/l)⁹ võrreldav foontingimustega (sügis-talv põhjaranniku lahtedes 8 mg/l¹⁰). Süvendusaegsete seireandmete kohaselt kandub mõningane heljum töödealast ca 150-200 m kaugusele¹¹. On täheldatud, et kõrgemad heljumi kontsentratsioonid esinevad valdavalt suuremate tuulesündmuste korral, heljumi kontsentratsioon tõuseb märgatavalt, kui tuule kiirus on 10 m/s või rohkem¹².

Taotluse kohaselt on süvendatavaks pinnaseks savi (85%), kruus (10%), muda (5%). Seega tekib süvendamisel peeneid osakesi, mis püsivad veesambas võrdlemisi kaua. Tekkiv heljum võib mõjutada kalu kudeperioodil ja põhjaelustikku. Siiski, taotluse kohaselt rajatakse pinnasest piire sadamabasseinile ning põhiosas teostatakse tööd nõ kuivalt. Seega võib heljum kanduda merealale piirde rajamisel ja likvideerimisel.

Potentsiaalselt võib settest vette sattuda ka saasteaineid. Siiski, tegemist on väikesadamaga, kus setete reostus ei ole tõenäoline. Maasääre eemaldamisel ja süvendamisel tekkinud pinnas on looduslik ja reostumata. Täpsemad pinnase analüüsid ei ole vajalikud HELCOM Süvendamise ja kaadamise juhendi¹³ p 6.10 c kohaselt, kui puuduvad varasemad ja praegused märkimisväärsed saasteallikad ja süvendatud kogused on alla 10 000 tonni aastas. Seega ei kaasne süvendamisega vette olulisel määral heiteid, kuna süvendatavad setted ei sisalda saasteaineid ning ei ole tõenäoline, et tööde käigus eraldub vette reostust.

Vee erikasutustööde käigus satub veesambasse mõningal määral põhjasetetesse kogunenud toitaineid, mis võivad suurendada selle rannikumere piirkonna troofsustaset ja võivad soodustada ka eutrofeerumist. Kuna vee erikasutustöid teostatakse ka ranniku piirkonnas (sadamabaseinis), siis on toitainete resuspensioon ja selle mõju suurem, sest ranniku piirkonnas on hüdroloogiliste tingimuste tulemusel on sattunud sinna enim orgaanilist ainet. Vee erikasutustöödel võib olla seega potentsiaalne mõju rannikuvee toitainete koormusele, mis võib põhjustada primaarproduktsiooni tõusu. Vee erikasutuse mõju on suurim nõrga veevahetusega piirkonnas. Siiski, käesolevalt kavandatavate tööde maht on väike. Tööd teostatakse nõ kuivalt. Seega on vette paisatavate toitainete kogus marginaalne.

⁸ Arvo Järvet, 2008. Emajõe-Peipsi-Velikaja veetee ettevalmistavad tööd. KMH aruanne

⁹ OÜ EstKONSULT, 2020. Kelnase sadama vee erikasutusloa KMH, Töö nr E1401.

¹⁰ Laura Raag, 2014. Süvendustööde mõju heljumi kontsentratsiooni ruumilisele jaotusele, hinnatuna kaugseire andmetest. Tallinna Tehnikaülikool.

¹¹ OÜ EstKonsult, 2017. „Nasva liivakarjääri mere süvendamise vee erikasutusloa taotluse KMH aruanne“ töö nr E1367.

¹² Paldiski Lõunasadama süvendustööde aegse heljumi seire aruanne 2020 (<https://www.ts.ee/wp-content/uploads/2020/05/Paldiski-L%C3%B5unasadama-s%C3%BCvendust%C3%B6%C3%B6de-heljumi-seire-aruanne-2020.pdf>), Pakrineeme LNG terminali heljumi seire aruanne (https://kotkas.envir.ee/permits/public_assignment_view?permit_assignment_submission_id=33641&representative_id=).

¹³ HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea. 2024. <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf>.

1.5.2. Müra ja heited õhku

Tegemist on sadamaga, kus toimub väikepaatide liiklus. Veesõidukite müratase jääb vahemikku 95 kuni 125 dB¹⁴. Ehitustöid teostatakse ekskavaatoriga. Ekskavaator müratase on ca 109 dB¹⁵. Pidevalt ning pikemat aega töötav tehnika mürafoon erineb ning võib ületada ka sadama tavapärase mürafooni.

Seega kaasneb tegevusega ajutine mürafooni muutus. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määruse nr 71) [lisa 1 p 4](#) kohaselt päeval ajal (7.00-21.00) ehitustöödest tulenevale mürale normtasemeid kehtestatud ei ole. Elamu maa-aladel tööstusmüra piirväärtus päeval ajal on 60 dB ja öisel ajal on 45 dB. Lähim elamu asub ca 300 m kaugusel tööde alast. Majani jõudev süvendustööde müra on ca 52 dB¹⁶.

Süvendaja mootorite/jõuallikate töötamisel eralduvad välisõhku lämmastikoksiidid, SO₂, CO, CO₂, summaarsed lenduvad orgaanilised ühendid, osakesed, peenosakesed, Pb, Cd, Hg, As, Cr, Cu, Ni, Zn, dioksiinid ja furaanid, besno(a)püreen, benso(b)-fluoranteen, benso(k)-fluranteen ja indeeno-(1,2,3-cd)püreen. Arvestades tegevuse iseloomu ja kestvust, siis õhukvaliteedi piirvõi sihtväärtusi ei ületata. Vee erikasutus ei põhjusta pöördumatuid muutusi õhukvaliteedi osas antud piirkonnas.

1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole nimetatud piirkonnas ja selle läheduses toimunud olulisi reostusjuhtumeid. Seega on maasääre eemaldamisel ja süvendamisel tekkiv pinnas looduslik ja reostumata. Seega ei näe Keskkonnaamet ette settest vabaneda võivate saasteainetega seotud probleeme. See ei sea erinõudeid süvendatud pinnase kasutuseks.

Pinnast loetakse jäätmeteks, kui see on seisnud ladestuskohas kolm aastat. Samuti, kui süvenduspinnase kasutamise aeg ja koht ei ole kindel ja garanteeritud loetakse ladustatud süvenduspinnas jäätmeteks (JäätTS § 35² lg 1 p 4). Käesolevalt paigutatakse pinnas kasulikult ning tegemist ei ole jäätmega.

1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Vee erikasutustööde käigus on teoreetilisteks võimalusteks kasutatava tehnikaga toimuv avariid. Eeldus heast koostööst ja latusast info liikumisest töödel osalevate inimeste vahel ning töökorras tehnika kasutamisest aitab vähendada kõikvõimalikke avariisid ja nendest tulenevat kahjulikku mõju. **Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut.** Töökorras tehnika kasutamisel ei ole tõenäoline õlireostuse tekkimine ja seeläbi ümbritseva keskkonna kahjustamine.

¹⁴ Hyrynen, Johannes; Maijala, Panu & Mellin, Velipekka: Noise evaluation of sound sources related to port activities. Conference paper on Euronoise conference in Edinburgh, 26.-28.10.2009 ja J. Witte: Noise from moored ships. Conference paper on Internoise 2010 in Lisbon, 13-16.06.2010

¹⁵ Tapio Lahti, 2010. Keskkonnamüra hindamine ja müra leviku tõkestamine.

¹⁶ Sound Propagation Level Calculator.

[https://noisetools.net/barriercalculator?source=\[1.5,500,109\]&receiver=\[1.5,300\]&barrier=\[1.4,2,151.9\]](https://noisetools.net/barriercalculator?source=[1.5,500,109]&receiver=[1.5,300]&barrier=[1.4,2,151.9])

1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

2.1.1. Sadama andmed

Topu sadam asub Läänemaa mereäärses piirkonnas Kivikülas, umbes 10 km kaugusel Haapsalust. Topu sadam on pika ajaloo väikesadam (vt joonis 3). Topu sadam on kantud Sadamaregistrisse koodiga EE TOPP. Sadamaregistri kohaselt osutatakse sadamateenuseid vaid alla 24-meetrise kogupikkusega veesõidukitele (väikesadam). Navigatsiooniperiood on 1. aprill - 1. november.

Topu sadam asub kinnistutel katastritunnustega 67401:006:1600 ja 67401:006:0271. Topu sadama kinnistu (kü 67401:006:1600) on 18189.0 m², 100% tootmismaa. Kinnistust 7755.0 m² on looduslik rohumaa ja 10434.0 m² muu maa. Kinnistu 67401:006:0271 on 388.0 m², hõlmab olemasolevat põhjamuuli ala.

Topu sadama basseini koosneb kahest osast. Suurem asub kalatöötlemise hoone ja sadamahoone vahel. Selle laius on ca 15 m ning pikkus kuni sissesõiduavani ca 91 m. Läänepoolses otsas asuvad paatide sildumiseks betoonkaile kinnitatud käigupoomid ning lõunapoolses olevale betoonkaile silduvad alused poordiga.

Kahte sadamabasseini eraldab ligikaudu 1 meeter keskmisest veetasemest kõrgemal olev maanina. Sellest maaninast loodesse jääb lauge raudbetoonplaatidest slipp. Slipist lääne poole jääb autode ümberpööramisala ja sadamahoone.

Joonis 3. Topu sadam. Foto Sadamaregister.

Topu Sadama rannapiirkonnas on pikaajaliselt tegutsenud Rannakalurite Selts Topu, mis on teenindanud kalasõpru ning edendanud kalanduskultuuri kogu Läänemaal. Topu Sadamas on ajalooliselt tegutsenud Läänemaa kalurid, siis on sadamapiirkond tõmmanud aastasade jooksul ligi kohalikke kalamehi, kes on kaluri pärimust edasi kandnud isalt pojale¹⁷.

Sama tehnilised andmed on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Sadama tehnilised andmed

Sadama asukoht	58° 50' 40,160" N ; 23° 30' 03,060" E
Veesõiduki kogumahutavus	Alla 500
Veesõiduki suurim pikkus (m)	14
Veesõiduki suurim laius (m)	3,5
Veesõiduki suurim süvis (m)	1
Sissesõidutee väikseim laius (m)	10
Sissesõidutee väikseim sügavus (m) EH2000	0,8

Sadamas on kaks statsionaarset kaid (kai nr 1, 2) ja kaks ujukaid (kai 2a ja 2b). Sügavus kaide ääres on 1,5 m.

2.1.2. Varasemad keskkonnaload

Rannakalurite Seltsile Topu on antud 2012 a keskkonnaluba nr L.VV/321803. Luba anti Topu sadama sadamabasseini ja faarvaatri süvendamiseks sügavuseni kuni 2,0 m ja väiksema basseini süvendamiseks sügavuseni kuni 1,2 m. Kavandatavate tööde maht oli 1600 ja 400 m³. Süvendamisel saadud pinnas oli kavas kasutada sadama kinnistul asuva muuli kindlustamiseks.

Rannakalurite Seltsile Topu on taotlenud ja saanud vee keskkonnariskiga tegevuse registreeringuid sadama hoolduseks:

2021 a 14-6/21/21-2 setendi eemaldamine mahus kuni 99 m³;
 2022 a RE.VT/515564 adru ja muda eemaldamine mahus eemaldamine mahus kuni 99 m³;
 2023 a RE.VT/518729 adru ja muda eemaldamine mahus eemaldamine mahus kuni 99 m³;
 2024 a RE.VT/521466 adru ja muda eemaldamine mahus eemaldamine mahus kuni 97 m³;
 2025 a RE.VT/523594 adru ja muda eemaldamine mahus eemaldamine mahus kuni 97 m³.
 Setted on planeeritud sadama kinnistul.

2.1.3. Tegevuse õiguslik alus

Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS § 23). Kinnisomand ulatub avaliku veekogu kaldajooneni ja kaldajoon on veekogu tavaline veepiir (asjaõigusseadus § 133 lg 1). Vee erikasutuseks võõral maatükil peab kasutajal olema ka maaomaniku nõusolek. Maaomaniku nõusolek ei ole nõutav sellise maatüki kasutamise korral, mis asub riigi omandisse kuuluva veekogu all (VeeS § 186 lg 2).

¹⁷ Lauri Lend, 2023. TOPU SADAMAPIIRKONNA EELDUSED JA VÕIMALUSED ELAMUSTEENUSE ARENDAMISEL.

Topu sadam asub kinnistutel katastritunnustega 67401:006:1600 ja 67401:006:0271. Kinnistud kuuluvad e-kinnistusraamatu väljavõtte kohaselt Rannakalurite Seltsile Topu. Sadmale on määratud akvatoorium Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 06.04.2022 käskkirjaga nr 70. Sadama akvatoorium hõlmab mõlemat sadamabasseini osa. **Seega on taotlejal õiguslik alus soovitud tööde elluviimiseks. Keskkonnaluba ei anna õigust ehitiste ehitamiseks.** Selleks on vajalik ehitusteatis/luba.

2.1.4. Piirkonna muu maakasutus

Tööde piirkonnast põhja poole jäävad Tindaviigi (katastritunnus 67401:006:0134) ning ranna (67401:006:0153) kinnistud, mis on samuti 90% maatulundusmaad ja 10% tootmismaad. Kinnistule viib Ahli-Topu tee (67401:006:1650). Lähipiirkonnas (lähim elamumaa ca 300 m kaugusel loode suunal) asuvad hooajaliselt kasutatavad suvemajad. Kultuurimälestisi piirkonnas ei ole. ÜP kohaselt on sadamast loodes puhke ja looduslik maa-ala. Puhke ja looduslikul maa-alal töid ei kavandata. Lähim kaitstav looduse üksikobjekt on must pappel (PLO1001203), mis asub sadamast ca 200 m kaugusel loode suunas.

Sadama kinnistul asub puurkaev (PRK0061684). **Süvenduspinnast ei ole lubatud paigutada puurkaevu hooldusalasse (10 m).**

2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Topu sadam paikneb veekogus Topu laht VEE3318000. Topu laht kuulub Väinamere rannikuveekogumisse (EE_16). Väinamere rannikuveekogumi ökoloogiline seisund on hinnatud 2019. aasta seire ja 2023. aasta vesikonnaspetsiifiliste saasteainete uuringu põhjal kesiseks, põhjustena on nimetatud toitained ja eutrofeerumine. Väinamere rannikuveekogumi keemiline seisund on hinnatud 2023. aasta seire põhjal halvaks, põhjuseks on elavhõbeda (Hg) sisaldus kalas (kaugkanne ja sadenemine atmosfäärist). Tulenevalt VeeS § 57 lg 1 määratakse pinnaveekogumi koondseisund pinnaveekogumi ökoloogilise seisundi ja keemilise seisundi alusel olenevalt sellest, kumb neist on halvem. Keskkonnaministri 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357 kinnitatud Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava (VMK) veekogumite koondseisundiinfo 2023¹⁸ kohaselt on Väinamere rannikuveekogumi koondseisund hinnatud halvaks. Seisundi eesmärk aastaks 2027 on hea/erandi leebem eesmärk (erand: KESE halb (Hg, Cd)).

Topu sadama läheduses ei ole olulisi kalade kudejõgesid, siiski peab arvestama eelkõige kevadise tööde piiranguga.

Sadam piirneb vahetult merealaga, mis on oluline peatumis-, toitumis- ja rändepiirkond lindudele (vt ptk 2.3.).

¹⁸ Seisundiinfo on kättesaadav <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pinnavesi/pinnaveekogumite-seisundiinfo>.

2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Tööde ala piirneb Väinamere hoiualal¹⁹ ja Natura 2000 võrgustikku²⁰ kuuluvate Väinamere linnuala²¹ ja Väinamere loodusala²², vaid põhjamuuli laiendus kattub nimetatud kaitstavate aladega.

Väinamere linnuala kaitse-eesmärgiks on linnudirektiivi²³ I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse, on soopart (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi (*Calidris canutus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), lauk (*Fulica atra*), rohunepp (*Gallinago media*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöotsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hallpea-rähn (*Picus canus*), plüü (*Pluvialis squatarola*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Väinamere loodusala on moodustatud loodusdirektiivi²⁴ I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide elupaikade kaitseks. Väinamere loodusala kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210),

¹⁹ EELIS kood KLO2000339, Vabariigi Valitsuse 28.02.2006 määrus nr 59 „Hoiualade kaitse alla võtmine Lääne maakonnas“

²⁰ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

²¹ EELIS kood RAH0000133

²² EELIS kood RAH0000605

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta

²⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta

püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), metsastunud lited (2180), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270), lood (alvarid) (6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (9010), vanad laialehised metsad (9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad) (9180), lammi-lodumetsad (91E0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*), saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), nõmmnelk (*Dianthus arenarius subsp. arenarius*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), könt-tanukas (*Encalypta mutica*), soohilakas (*Liparis loeselii*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*), jäik keerdsammal (*Tortella rigens*), teehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), väike pisitigu (*Vertigo genesii*) ja luha-pisitigu (*Vertigo geyeri*).

Teised Natura alad jäävad süvendatavast alast rohkem kui 10 km kaugusele maismaale ning mõju nendele ei ole eeldada.

Muud kaitstavad loodusobjektid

Siseriiklikult on tööde alaga piirnev mereala ja maismaa poolt ca 60 m kaugusel asuv maismaa-ala on kaitse alla võetud Väinamere hoiualana. Väinamere hoiuala kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide – veealuste liivamadalate (1110), liivaste ja mudaste pagurandade (1140), rannikulõugaste (1150*), laiade madalate lahtede (1160), karide (1170), esmaste rannavallide (1210), püsitaimestuga kivirandade (1220), soolakuliste muda- ja liivarandade (1310), väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630*), püsitaimestuga liivarandade (1640), kuivade nõmmede (4030), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210*), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), loodude (6280*), sinihelmikakoosluste (6410), niiskuslembeste kõrgrohostute (6430), puisniitude (6530*), allikate ja allikasood (7160), liigirikaste madalsoode (7230), puiskarjamaade (9070), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse ning II lisas nimetatud liikide ja linnudirektiivi I lisas nimetatud liikide, samuti I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, mille elupaiku kaitstakse, on: kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*), hallhüljes (*Halichoerus grypus*), saarmas (*Lutra lutra*), viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*), võldas (*Cottus gobio*), teehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), raudkull (*Accipiter nisus*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), jäähind (*Alcedo atthis*), soopart (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala*

clangula), hiireviu (*Buteo buteo*), karvasjalg-viu (*Buteo lagopus*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi (*Calidris canutus*), kõvernokk-rüdi (*Calidris ferruginea*), väikerüdi (*Calidris minuta*), värbrüdi (*Calidris temminckii*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), külmnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), põldsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), tuuletallaja (*Falco tinnunculus*), lauk (*Fulica atra*), rohunepp (*Gallinago media*), järvekaur (*Gavia arctica*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hallõgija (*Lanius excubitor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), mudanepp (*Limnocyptes minimus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), nurmkana (*Perdix perdix*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), veetallaja (*Phalaropus lobatus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hallrähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), plüü (*Pluvialis squatarola*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), rooruik (*Rallus aquaticus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), kaldapääsuke (*Riparia riparia*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix*), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Hoiualade kaitsekord tuleneb LKS §-dest 14, 32 ja 33. Hoiuala on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused. Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks. Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi²⁵.

Tegevuskoha piirkonnas kattuvad Väinamere hoiuala kaitse-eesmärgid Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala kaitse-eesmärkidega ning mõju nendele on kirjeldatud punktis „Mõju Natura 2000 võrgustiku alale“.

Kaitsealused liigid

Tööde teostamise alal, sh pinnase laotamise alal, ega selle lähipiirkonnas ei ole teada kaitsealuste linnuliikide elupaiku. Lähim keskkonnaregistris registreeritud kaitsealuse linnuliigi (punaselg-õgija) üksikvaatlus jääb rohkem kui 350 m kaugusele idasse. Sadamast kagu suunas on rannikul registreeritud veel teisi III kaitsekategooriasse kuuluvate lindude (ristpart, punajalg-tilder, randtiir, liivatüll ja hänilane) üksikvaatlusi.

²⁵ LKS § 32 lg 2

Looduskaitseseadusest tulenevalt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal²⁶. Samuti on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ja tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal²⁷. Eelmainitud linnud pesitsevad avatud maastikel või rannaniitudel, mistõttu ei ole sadamabasseini süvendamisega eeldada ebasoodsat mõju nende pesitusele.

Eesti looduse infosüsteemi andmetel jääb Topu sadama katastriüksusele II kaitsekategooriasse kuuluva emaputke kasvukoht, mis jääb tööde teostamise alast umbes 50 meetri kaugusele. Emaputk on registreeritud ka sadamast põhja ja ida suunas asuval rannaniidul.

Looduskaitseseaduse kohaselt on keelatud II kaitsekategooria taimede kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine²⁸. Tegevus ei mõjuta kinnistul asuva emaputke kasvukohta, kuna sinna ei ole kavandatud pinnase paigutamist. Kaugemal rannikul asuvat emaputke ei saa tegevus mõjutada iseloomu (tegevus vees) ja kauguse tõttu.

2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Olulisemad inimese tervist mõjutavad keskkonnategurid on välisõhu ja vee kvaliteet ning müra ja vibratsiooni tase. Elanike tervise kaitsmiseks on nende keskkonnateguritele kehtestatud normid, millega keskkonnamõju põhjustavate tegevuste kavandamisel tuleb arvestada.

Häirivuse all mõeldakse tegurit, mida üksikisik või rühm tajub negatiivsena, ebameeldivana ja soovimatuna (WHO 1980) ning seda ei ole võimalik normtasemetega reguleerida.

Piirkonnas ei ole teada alasid, kus õigusaktidega inimese tervise ja heaolu kaitseks kehtestatud keskkonnakvaliteedi nõudeid oleks ületatud. Olemasoleva sadama rekonstrueerimine tagab ohutama ja mugavama navigeerimise.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1. Mõju suurus

3.1.1. Mõju merepõhjaelustikule

Süvendamistöodel ja pinnase paigutamisel hävib vahetult töödeala põhjaelustik. Lisaks, paisatakse veesambasse settematerjali osakesi, mis moodustavad heljumi.

Eesti Merestrateegia²⁹ üheks keskkonnasihiiks on, et merepõhja terviklikkus on tasemel, mis tagab ökosüsteemi funktsioneerimise ja struktuuri.

Käesolevalt on vahetult mõjutatava merepõhja pindala 0.0045 km². Kuna sadamas on süvendustöid teostatud regulaarselt pika aja jooksul, siis ei kahjusta tegevuse jätkamine merepõhjaterviklikkust ega suurenda killustatust.

²⁶ LKS § 55 lg 6

²⁷ LKS § 55 lg 6¹

²⁸ LKS § 55 lg 7

²⁹ Eesti merestrateegia meetmekava kinnitati 22.02.2023 keskkonnaministri käskkirjaga nr 16-7/23/5. Eesti merestrateegia materjalid kättesaadavad: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m>.

Maa- ja Ruumiameti INSPIRE elupaikade kaardi kohaselt ei ole sadamaalal ka olulisi elupaikasid. Seega, süvenduspinnase paigutamisel põhjamuulile ja põhjamuuli laiendus ei mõjuta elupaigatüüpe vahetult.

Merepõhjaelustikku mõjutab ka heljum, eeskätt läbi valguskliima halvenemises ja troofsustaseme tõusus. Ülespaisatav põhjasete püsib mõnda aega veesambas ning võib hoovuste ja lainetusega kanduda sadamast pisut kaugemale, mistõttu võib mõju põhjaloomastikule esineda ka veidi kaugemal. Teisalt, ka väga suur põhja settinud heljumi kogus võib tugevalt vaesustada põhjaelustiku taime- ja loomakooslusi. Lisandunud heljumi mõju põhjakooslustele võib täheldada veel 1-3 aastat pärast teostatud töid. Seejärel taastub loomastiku liigiline koosseis, arvukus ja biomass normaalsele tasemele³⁰.

Kuna tegemist on kasutuses oleva sadamaga, siis võib eeldada, et piirkonnas levinud põhjataimed ja –loomad on kohanemisvõimelised ning mõnevõrra suurema ajutise heljumi sisaldusega kohanenud, kuna ka paatide mootorite sõukruvid tekitavad vee liikumist ja seeläbi setete paiskumist veemassi sadama piirkonnas. Lisaks, lähtuvalt taotluses toodud töökorraldusest kaasneb heljumi teke põhjamuuli laiendamisel ning ajutise piirde rajamisel ja ajutise piirde likvideerimisel. Valdav osa töödest tehakse nõ kuivalt ning sellega heljumi tase merealal ei suurene. Heljumi teket on võimalik minimeerida, kui **põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud töid välditakse tugeva tuulega (üle 10 m/s).**

Tööde vastaval korraldusel ei ole ette näha merepõhja elustiku ja elupaikade kadu või killustamist. Seega taotluses kavandatud tegevuse mõju mere elupaigatüüpidele ja elustikule on väike.

3.1.2. Mõju kalastikule

Kalade seisukohalt on ebasoovitavaim ajavahemik süvenduseks kudeaeg ja sellele järgnev larvide arenguaeg. Kalastikku mõjutab heljum enim, kui heljumi kontsentratsioon veesambas ületab tavalist fooninäitu 5 mg/l võrra. Sellisel juhul võivad kalade larvidel ja noorjärkudel tekkida probleemid hingamisega³¹. Vältides töid kalade kudeajal ei kahjustata kudemisajal tööde piirkonda sattuvaid kalasid ega kalade noorjärke ega marja. Kui tööd teha väljaspool kalade kudeaega (aktiivne kudeperiood piirkonnas 15.04-31.05), siis mõju kalastikule vähene. Ühtegi meriforelli jõge ja siiakoelmut läheduses ei ole ning seega ei pea rakendama sügisest piirangut. **Sellest tulenevalt ei ole põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud tööd lubatud 15.04-31.05. Lisaks, nõ kuivalt töid tehes peab tagama selle, et kalad sadamabasseini tühjaksumpamisel sinna lõksu ei jääks.**

3.1.3. Mõju linnustikule

Suurenenud heljumi kontsentratsioon vees võib vähendada sukeldavate lindude nägemisraadiust ning seeläbi mõjuda ka saagipüüdmise efektiivsust. Teatud kriitilistel perioodidel, nagu talv ning pesitsusaeg, on toidu kiire ning efektiivne kättesaamine lindudele eluliselt tähtis. Kriitilise kontsentratsioonina, millest alates tekib negatiivne mõju, on ära toodud

³⁰ TÕ Eesti Mereinstituut, 2020. Kunda sadama süvendusjärgne merekeskkonna seire 2020. aastal.

³¹ OÜ EstKONSULT, 2020. Kelnase sadama vee erikasutusloa KMH Töö nr E1401.

15 mg/l³². Vee hägustumisega kaasnev nähtavuse vähenemine raskendab sukelduvatel lindudel (sh tiirudel) toidu leidmist ning vee hägustumisel peavad nad lendama oma pesitsusaladest väga kaugele.

Lisaks võivad mõjud linnustikule toimuda müra häiringute kaudu. Katsed on näidanud, et näiteks tiirud on koloonias seda häiritumad, mida tugevam on kõlaritest mängitud müra – 65-85 dB müra juures muutusid linnud valvsaks, 90-95 dB juures juba lahkusid pesalt³³. Eriti ohtlik on pesapoegadele pidev müra³⁴. Enamuse linnuliikide jaoks jääb mõju avaldavate häiringute tsoon suurusjärku sadakond meetrit³⁵. Mõnedel juhtudel on soovitatud rakendada ka 500 m laiust puhverala³⁶.

Lähtuvalt LKS § 55 tuleks vee erikasutustööd teostada väljaspool lindude pesitusaega. Taotluse kohaselt välditakse tööde tegemist lindude pesitsusajal ja kalade kudemise ajal. **Arvestades piirkonna linnustikku fikseeritakse töödekorraldus järgnevalt: Ehitustöödega tuleb alustada märtsis, enne lindude pesitsusperioodi algust või tagada lindudele pesitsusrahu perioodil 1. aprillist kuni 31. juuni. Süvenduspinnase planeerimine sadama kinnistul tuleb teostada juulis-augustis. Lisaks tuleb enne muulide rekonstrueerimist ja pinnase paigutamist veenduda, et sinna ei ole rajatud pesi.**

3.1.4. Mõju vee kvaliteedile (troofsus ja ohtlikud ained)

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas³⁷ (VMK) on markeeritud probleemina Hg kalas ning Cd settes.

Elavhõbe (Hg) on prioriteetne ohtlik aine (keskkonnaministri 24.07.2019 määruse nr 28 „Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimekiri, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekirjaga seotud tegevused“ (määrus nr 28) § 2). Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüsi (ohtlike ainete analüüs)³⁸ kohaselt Eestis elavhõbedat ega selle ühendeid ei toodeta, kuid elavhõbedat esineb looduslikult põlevkivis. Eestis on peamisteks elavhõbedat keskkonda sattumise allikateks soojus ja elektrijaamad, põlevkivitööstuse jäätmed, kodumajapidamiste ahjud ja katlad, jäätmekäitlus, tuhistamine, reoveesetega pinnasesse, olmejäätmete lahtine põletamine, lahustid kodumajapidamistes ja tubaka põletamine ning ilutulestik. Seega on Hg piirnormide ületamine põhjustatud Läänemere üldisest seisundist.

³² Gasum Oy, 2016. Soome ja Eesti vaheline maagaasitorustik BALTICCONNECTOR. Keskkonnamõju hindamise aruanne. Kättesaadav:

https://elering.ee/sites/default/files/attachments/BALTICCONNECTOR_YVA_Estonia_29022016_0.pdf.

³³ Brown, A..L., 1990. Measuring the effect of aircraft noise on sea birds Environment International 16: 587-592.

³⁴ Hayward, L.S., Bowles, A. E., Ha J. C., Wasser, S. K., 2011. Impacts of acute and long-term vehicle exposure on physiology and reproductive success of the northern spotted owl. Ecosphere 2; Schroeder, J., Nakagawa, S., Cleasby, I. R., Burke, T., 2012. Passerine Birds Breeding under Chronic Noise Experience Reduced Fitness. PLoS ONE 7: e39200.

³⁵ Skepast&Puhkim OÜ, 2021. Aseri Sadam OÜ veeloa taotluse keskkonnamõju hindamine (kmh). Töö nr 2019-0067.

³⁶ Chatwin, T.A., 2010. Set-back distances to protect nesting and roosting seabirds off Vancouver island from boat disturbance. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science. University of Victoria.

³⁷ Veemajanduskavade info on kättesaadav <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027>.

³⁸ Keskkonnamajandus, 2020 „Settes ja/või elustikus akumulatsioonide prioriteetsete ainete sisalduse pikaajalise dünaamika analüüs“, Tallinn.

Ohtlike ainete analüüsi kohaselt on kaadmium (Cd) prioriteetne ohtlik aine. Tööstuses kasutatakse kaadmiumi peamiselt patareides, pigmendina ja metallipindade kattekihtide tootmiseks. Toodetakse ka kõrvalsaadusena värviliste metallide kaevandamisel, sulatamisel ja rafineerimisel, fosforväärtiste tootmisel ja fossiilsete kütuse põletamisel. Suur osa toodetakse jäätmete (peamiselt patareide) ümbertöötlemise käigus. Looduslikul teel vabaneb kulutamise, erosiooni ja abrasiooni ning metsatulekahjude ja vulkaanipursete tagajärjel. Eestis kaadmiumi ega selle ühendeid ei toodeta, kuid esineb looduslikult põlevkivis. Jääkreostusena on Kroodi ojas, Erra jões ja fenoolisoos. Peamised allikad: põlevkivitööstuse jäätmed, mineraalne fosforväärtis, soojus- ja elektrijaamad (sh põlevkivist), kodumajapidamiste ahjud ja katlad, reoveesetega pinnasesse, tööstuslikud ahjud, põlevkivi kaevandamine ja põlevkiviõli tootmine, tubaka põletamine ja ilutulestik, olmejäätmete lahtine põletamine ja autopesulad. Seega kavandatav tegevus Cd piirnormide ületamist ei põhjusta.

Käesoleval juhul võiksid heited vette kaasneda pinnase liigutamisel aga ka avariide korral. Ptk 1.5.1. kohaselt süvendatav pinnas reostunud ei ole. Arvestades süvendamise mahtu ja reostusallikate puudumist ei ole näha ette saasteainete paiskumist vette.

Arvestades süvendamise mahtu, ei paisata setetest vette ka märkimisväärselt toitaineid, mis võiks põhjustada täiendavat pelaagilist primaarproduktiooni määral, et mõjutada veekogumi seisundit³⁹. Üldisi veekaitse eesmärke silmas pidades (VeeS § 31 lg 1 p 6) ning hajuheite minimeerimiseks on võimalik rakendada vastavaid töökorralduslikke nõudeid: **ei tohi töid teha tugeva tuulega, teha tööd võimalikult lühikese aja jooksul, tööd teostada võimalusel madala veega ajal, tööd peab katkestama valingvihmade korral, tuleb kasutada töökorras tehnikat ja vältida avariide teket** (vt ptk 3.8.).

Nimeatud töökorralduse rakendamisel on vettepaisatava heljumi ja setetes olevate saasteainete (toitained jm ained) mõju lokaalne ning ajutine. Töökorralduslikke meetmeid rakendades on tõenäoline olulise mõju puudumine. Tekkiv häiring jääb loodusliku varieeruvuse piiridesse. Arvestades tööd iseloomu ongi töid tehniliselt mõistlik ajastada madalveeperioodile, vältida hoovihmasid ja tugevat tuult.

3.1.5. Mõju rannale

Ranna kaitse eesmärk on rannal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine (LKS § 37 lg 1 p 1 koosmõjus LKS § 34).

Tegemist on sadama-alaga. Sadama alal kaitsvaid elupaikasid ei esine. Taotluse kohaselt paigutatakse pinnast Topu sadama kinnistul maapinna täitmiseks madalamates osades kagu-, kirde-, edela- ja läänesuunal. **Süvenduspinnase planeerimisel sadama kinnistule peab tagama, et setted ei valguks merre ega kõrval kinnistutele. Pinnas tuleb paigutada täitmisel maismaa madalamatesse kohtadesse ja kujundatakse mere suunas ühtlase kihina ning võimalikult lauge kaldega, et veetõusu korral oleks veel kuhu liikuda.**

³⁹ Corson OÜ, 2024. Pärnu sadama hooldussüvenduste keskkonnamõju hindamise aruanne. Töö nr 1615. Kättesaadav: https://kotkas-ame.envir.ee/registry_kmh/view?kmh_id=354&represented_id=.

3.1.6. Mõju rannaprotsessidele ja hüdroloogilisele režiimile

Rannaprotsessid on rannikul lainetuse ja vee liikumise tagajärjel toimuvad protsessid, mis hõlmavad setete kuhjumist, rännet ja kulutust. Rannaprotsesse mõjutavad veerežiim - lainetus, hoovused, tuul, jää, aga ka erinevad tehnorajatised⁴⁰. Kliimamuutustega seoses (eelkõige jäävaba meri sügis-talvisel tormiperioodil, külmumata rannasetted ja sagedased kõrged meretasemed) on märkimisväärselt kiirenenud rannaprotsessid. Kiirenenud on nii kuhje, setete edasikanne kui ka kulutus – toimub loodusliku süsteemi kohanemine uute kliimatingimustega.

Sadama näol on tegemist pikaajaliselt eksploateeritud sadamaga. Analüüsides Maa- ja ruumiameti kaardirakenduses leitavaid ajaloolisi ortofotosid sadama piirkonnast, on näha et sadamaga piirnev rannaala on kamardunud, piirkonnase ei ole tuvastatavad aktiivsed rannaprotsessid. Olemasolev lühike põhjamuul ja vees olev pinnasekehand ei ole kuhjealasid tekinud. Põhjamuuli laiendusel ei tekitata pikemat väljaulatuvat muuli vaid kaitstakse sadamabasseini tormilainetuse eest. Seega ei too kavandatav tegevus kaasa olulist mõju rannaprotsessidele või hüdroloogilisele režiimile.

3.2. Mõjuala ulatus, näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Tööde mõju võib avalduda otseselt mereelustikule (põhjataimestik ja –loomastik, kalastik, mereimetajad) vahetult tööde alal. Lisaks on mõjutatud alal, kuhu heljum ja müra kandub. HELCOM on välja on pakkunud, et heljumi leviku mõju piirkonnaks on 500 m fikseeritud raadius ümber süvendamise punkti⁴¹. Siiski, arvestades kasutatavat tehnoloogiat ja mahtu, ei ole ette näha olulist heljumi levikut. Arvestades tööala (olemasolev sadam) ja tööde mahtu, ei oma kavandatavad vee erikasutustööd olulist negatiivset mõju vee kvaliteedile, piirkonna elustikule, elupaikadele ning veerežiimile, kui järgitakse lisaks keskkonnaloas määratud tingimusi (ptk 3.8.). Mõju on lokaalne.

Elamud asuvad töödepiirkonnast eemal. Tööd tagavad ohutu ja mugava navigatsiooni.

3.3. Mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg

Olulisuse hinnang on kokkuleppeline, teaduses on laiemalt kasutuses 5% ja 10% piir, see tähendab, nähtus peab olema mõjutatud vähemalt 5% või 10% ulatuses ja seejuures nimetatud erinevus peab lisanduma looduslikule varieeruvusele⁴².

Olemasoleva objektiivse teabe põhjal ei avalda vee erikasutustööd tõenäoselt olulist mõju veekeskkonnale, sh ranniku elupaikadele, merepõhja elupaikadele, elustikule, kalastikule ja linnustikule ning inimese heaolule, kui järgitakse ptk 3.8. toodud töökorralduslikke nõudeid ning tehakse teid taotluses toodud eesmärgil ja viisil. Sellisel juhul on tööde mõju ka ajutine, st ilmnevad vaid tööde tegemise ajal. **Seega tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja VeeS § 194**

⁴⁰ Orviku, O. 2018. Rannad ja rannikud.

⁴¹ Helsinki Commission, 2018. Estimating physical disturbance on seabed. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2019/08/BSEP164.pdf>.

⁴² Tõnis Pöder, 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat. Kättesaadav: https://www.envir.ee/sites/default/files/poder_kmh_kasiraamat.pdf.

Ig 2 p 4, õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks. Sel juhul kõik võimalikud muutused jäävad loodusliku muutlikkuse piiridesse ja on pöörduvad ning mõju rannikuveekogumile on lokaalne ja tegevuse tulemusena ei halvene rannikuveekogumi seisund veepoliitika raamdirektiivi mõttes.

3.4. Mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus ja seire vajadus

Võimalik mõju veekvaliteedile ning müra on ehitusaegsed ja mööduvad peale ehitustegevuse lõppu. Võimaliku avariiolukorra tekke, mille tõttu reostub vesi ning pinnas, tõenäosus on madal, arvestades, et kasutatav tehnika peab vastama kehtivatele tehnilistele eeskirjadele. Samuti väheneb avariide oht, kui töid välditakse tugeva tuulega (tuulekiirus üle 10 m/s).

Rakendades keskkonnalooga seatud nõudeid (vt ptk 3.8.) taastub olemasolev olukord tööde järgselt ning olulisi negatiivseid häiringuid ei teki. Põhjaliku seire teostamine ei ole vajalik.

3.5. Mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriüleseid mõjusid.

3.6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Süvendatav ala jääb Natura 2000 võrgustikku⁴³ kuuluvatele Väinamere linnualale⁴⁴ ja Väinamere loodusalale⁴⁵. Teisi Natura alasid piirkonnas ei ole. Süvenduspinnas kasutatakse ära Topu sadama kinnistul asuva muuli ehitusel, mis jääb samuti osaliselt Väinamere loodus- ja linnualale.

Väinamere linnuala

Süvendusala jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Väinamere linnualale, mille kaitse-eesmärgiks on linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitse.

Väinamere linnuala tervikuna on paljude veelindude jaoks oluline rändepeatuspäik. Väinameri on oluliseks kevadiseks rändepeatuspäigaks näiteks aulile, mustvaerale, tuttvardile, merivardile, valgepõsk-laglele, väikeluigele ja soopardile. Sügiskogumid on teadaolevalt väiksemad kui kevadkogumid, kuid see pole alati reeglits (nt hallhani moodustab suurogumeid just sügisrände ajal). Rahvusvaheliselt tähtsaid rändekogumeid moodustavad sügisel ka luiged – väikeluik ja kühmnook-luik. Kuna Väinamere puhul on tegemist madalaveelise sisemerega, mis on normaalsetel talvedel jääkatte all, siis ei ole see talvituvatele veelindudele kuigi atraktiivne.

Veelindude ränne algab märtsi keskpaigas ja kestab mai lõpuni. Ujupartide sügisränne algab augusti lõpus ja kulmineerub septembris. Septembri lõpp ja oktoobri algus on tavapäraselt lindude rände tippaeg sookurgedele, hanedele ja lagledale.

⁴³ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”

⁴⁴ EELIS kood RAH0000133

⁴⁵ EELIS kood RAH0000605

Topu sadama süvendamine saab mõjutada Väinamere linnuala ja seal peatuvaid ning linnuala eesmärgiks seatud linnuliike peamiselt heljumi leviku kaudu. Süvendustööde käigus vette sattunud heljum võib mõjutada veelindude toitumistingimusi otseselt ja kaudselt. Süvendus- ja kaadamistöödega kaasnev müra häirib linde. Mõju on tavaliselt lühiajaline ning tööde teostamise aega valides saab negatiivset mõju kahandada või vältida.

Tööde teostamise piirkonnas on registreeritud tüllid (liivatüll ja väiketüll), kes võivad pesitseda muuli klibusel pinnal. Skepast&Puhkim OÜ poolt koostatud keskkonnamõju hindamise aruande „Rohuküla sadama lõunabasseini sadamarajatiste rekonstrueerimise keskkonnamõju hindamine“ (KMH aruanne)⁴⁶ kohaselt ei kaasne olulist mõju lindudele (sh tüllidele) kui ehitustöödega alustada enne lindude pesitsusperioodi algust märtsis või tagada lindudele pesitsusrahu perioodil 1. aprillist kuni 31. juulini. Sel viisil töid korraldades ei asu tüllid klibustele muulidele pesasid tegema ja ohtu lindudele ei ole. Enne muulide rekonstrueerimist peaks muidugi veenduma, et sinna ei ole rajatud pesi (veendutakse, et pesitusperiood ei ole alanud). Viimane töökorraldus fikseeritakse loas LKS § 55 alusel (vt ptk 3.1.3).

Vastav töökorraldus on markeeritud taotluses (tööde alustamine esimesel võimalusel, lindude pesitusajal töid ei tehta). Töökorraldus fikseeritakse selguse mõttes keskkonnaloas selgete nõuetena (vt ptk 3.8).

Väinamere loodusala

Süvendusala jääb Väinamere loodusalale, mille kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide ja liikide kaitse.

Tööd on kavandatud olemasoleva sadamabasseini piires, kus pole Väinamere loodusala kaitse-eesmärgiks seatud elupaikasid inventeeritud. Tegemist on olemasoleva sadamaga, kus on ka varasemalt süvendustöid teostatud.

Väinamere loodusalale saaks Topu sadama süvendustöödel olla mõju üksnes heljumi leviku kaudu sadamast põhjas ja idas asuvatele rannaniitudele (1630). Kuna taotletud süvendustööd toimuvad olemasoleva sadama asukohas (muulide vahelisel alal) ning tööde käigus ei toimu pinnase kaadamist merre, siis võib mõju elupaigatüüpidele ja sealsele elustikule ilmned a üksnes tugevate tuulte korral, mis kannavad heljumi rannikule. Heljumi leviku tõenäosus rannaniitudele on vähetõenäoline ning selle mõju on väike ning lühiajaline, ilmnedes üksnes tööde teostamise perioodil. Vältida tuleb tööde teostamist tugeva tuulega ning setete tagasivalgumist merre.

Kuna kavandatavad tööd ei mõjuta Väinamere loodusalal esinevate rannikuelupaigatüüpide seisundit, ei kaasne tegevusega mõjusid ka nende elupaigatüüpidega seotud ning Väinamere loodusala eesmärgiks olevatele liikidele.

3.7. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Teadaolevalt puuduvad piirkonnas teised vee erikasutusega seotud tegevused. Ei ole teada teisi tegevusi, millega võib tekkida koosmõju.

⁴⁶ Nõuetele vastavaks tunnistatud Haapsalu Linnavalitsuse 19.11.2025 korraldusega nr 1003 „Rohuküla sadama lõunabasseini sadamarajatiste rekonstrueerimise keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamine“.

3.8. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Lähtudes taotlusest, eelhindangust, arvestades määrus nr 31 § 5 lg 2, KeHJS § 11 lg 8¹, VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja (keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 53 lg 1 p 6, seatakse keskkonnaloale töökorralduslikud nõuded:

Vee erikasutusega kaasneva võimaliku negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed (loa tabel V16):

- 1) Põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud tööd ei ole lubatud tugeva tuulega (üle 10 m/s).
- 2) Põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud tööd ei ole lubatud 15.04-31.05.
- 3) Töid nn kuivalt tehes peab tagama selle, et kalad sadamabasseini lõksu ei jääks.
- 4) Tööde elluviimisel tuleb arvestada linnustikuga järgnevalt: Ehitustöödega tuleb alustada märtsis, enne lindude pesitsusperioodi algust või tagada lindudele pesitsusrahu perioodil 1. aprillist kuni 31. juuni. Süvenduspinnase planeerimine sadama kinnistul tuleb teostada juulis-augustis. Lisaks tuleb enne muulide rekonstrueerimist ja pinnase paigutamist veenduda, et sinna ei ole rajatud pesi.
- 5) Teha tööd võimalikult lühikese aja jooksul, tööd teostada võimalusel madala veega ajal, tööd peab katkestama valingvihmade korral.

Tööde teostamise tingimused ja nõuded (loa tabel V16):

Süvenduspinnase paigutamine masimaal:

- 1) Süvenduspinnase palaneerimisel sadama kinnistule peab tagama, et setted ei valguks merre ega kõrval kinnistutele.
- 2) Pinnas tuleb paigutada sadama kinnistul madalamatesse kohtadesse ja kujunda mere suunas ühtlase kihina ning võimalikult lauge kaldega, et veetõusu korral oleks veel kuhu liikuda.
- 3) Süvenduspinnast ei ole lubatud paigutada puurkaevu (PRK0061684) hooldusalasse (10 m).

Parima võimaliku tehnika kasutamine (loa tabel V16):

Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut.

Toimingud avarii korral (loa tabel V16):

Naftasaaduste või muude mürgiste ainete looduskeskkonda sattumisel, avarii või selle ohu korral koheselt võtta tarvitusele abinõud avariilise reostuse peatamiseks ja likvideerimiseks või ennetamiseks.

Muud asjakohased meetmed (loa tabel V16):

- 1) Tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahu, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja veeseaduse § 194 lg 2 p 4 õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks.
- 2) Loas määramata juhtudel lähtuda veeseadusest ning selle alusel kehtestatud õigusaktidest.
- 3) Keskkonnaluba ei anna õigust ehitamiseks ega ehitise kasutamiseks.

4. Eelhinnangu järelendus

Keskkonnaluba taotletakse vee erikasutuseks Topu sadamas (ptk 1.1.).

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju. Otsustajal piisavat teavet, et jätta KMH algatamata, mistõttu KMH ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevus ei mõjuta oluliselt kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas, vibratsioon puudub. Kavandatav rajatis ei mõjuta oluliselt rannaprotsesse. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega;
- kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolekordi või suurõnnetusi.

Oluline on lähtuda järgmistest nõuetest ja tingimustest:

1. Põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud tööd ei ole lubatud tugeva tuulega (üle 10 m/s).
2. Põhjamuuli laiendamise ja ajutise tammi rajamisega/likvideerimisega seotud tööd ei ole lubatud 15.04-31.05.
3. Töid nn kuivalt tehes peab tagama selle, et kalad sadamabasseini lõksu ei jääks.
4. Tööde elluviimisel tuleb arvestada linnustikuga järgnevalt: Ehitustöödega tuleb alustada märtsis, enne lindude pesitsusperioodi algust või tagada lindudele pesitsusrahu perioodil 1. aprillist kuni 31. juuni. Süvenduspinnase planeerimine sadama kinnistul tuleb teostada juulis-augustis. Lisaks tuleb enne muulide rekonstrueerimist ja pinnase paigutamist veenduda, et sinna ei ole rajatud pesi.
5. Teha tööd võimalikult lühikese aja jooksul, tööd teostada võimalusel madala veega ajal, tööd peab katkestama valingvihmade korral.
6. Süvenduspinnase palaneerimisel sadama kinnistule peab tagama, et setted ei valguks merre ega kõrval kinnistutele.
7. Pinnas tuleb paigutada sadama kinnistul madalamatesse kohtadesse ja kujunda mere suunas ühtlase kihina ning võimalikult lauge kaldega, et veetõusu korral oleks veel kuhu liikuda.
8. Süvenduspinnast ei ole lubatud paigutada puurkaevu (PRK0061684) hooldusalasse (10 m).
9. Kasutatav tehnika peab olema töökorras ja ei tohi põhjustada täiendavat pinnase- ega veereostust. Tööde käigus tuleb järgida head ehitustava ning jälgida töötavate mehhanismide tehnilist korrasolekut.
10. Naftasaaduste või muude mürgiste ainete looduskeskkonda sattumisel, avarii või selle ohu korral koheselt võtta tarvitusele abinõud avariilise reostuse peatamiseks ja likvideerimiseks või ennetamiseks.
11. Tööde tegija on kohustatud kasutama keskkonnaloa taotluses kirjeldatud tehnoloogiat ja töökorraldust ning teostama töid mahus, mis on toodud Keskkonnaametile esitatud taotluses. Keskkonnaloale kantud nõuete mitte täitmise korral on Keskkonnaametil, vastavalt KeÜS § 62 lg 2 ja veeseaduse § 194 lg 2 p 4 õigus tunnistada keskkonnaluba kehtetuks.

12. Loas määramata juhtudel lähtuda veeseadusest ning selle alusel kehtestatud õigusaktidest.
13. Keskkonnaluba ei anna õigust ehitamiseks ega ehitise kasutamiseks.

Kai Ginter
vanemspetsialist
veeosakond

Helerin Lilleleht
spetsialist
looduskasutuse osakond

Märt Kesküla
vanemspetsialist
jahinduse ja vee-elustiku osakond